

Architectuurprijs Amersfoort 14

Architectuurprijs Amersfoort

Architectuurcentrum FASadE organiseerde voorjaar 2014, in samenwerking met de gemeente Amersfoort, de Architectuurprijs Amersfoort 2014. FASadE wil met de organisatie van de architectuurprijs de stad Amersfoort duidelijk positioneren als architectuurstad.

Thema van de architectuurprijs 2014 is de culturele en maatschappelijke betekenis van architectuur. Ofwel: waarom is architectuur belangrijk voor de stad en voor de mensen die in de stad leven?

De zestien genomineerde projecten, alle gerealiseerd in de afgelopen vier jaar, waren in de maand juni 2014 te zien in een tentoonstelling op de traverse van station Amersfoort.

De genomineerde projecten waren verschillend in schaalniveau, van groter tot kleiner, met uiteenlopende functies, ontwikkeld door projectontwikkelaars, gemeente, corporaties of juist op particulier initiatief. Om die reden is een onderscheid in drie categorieën naar bouwsom aangebracht. FASadE vroeg het publiek om drie favorieten te kiezen uit de drie verschillende categorieën.

Daarnaast stelde FASadE een vakjury samen om een eigen oordeel te vellen over de zestien genomineerde projecten. Onderdeel van de vakjurering was een bezoek aan alle projecten, gevolgd door een discussie in woord en per mail.

Leden van de vakjury:

Gert Boeve, voorzitter, hoofd Strategie, Arnhem

Loes Oudenaarde, stadsarchitect, Amersfoort

Oscar Vos, denieuwegeneratie, Amsterdam

Jan de Vylder, architecten de vylder vinck tailleu, Gent

Johanna van der Werff, hoofd FASadE

Oordeel vakjury - *het belang van de boodschap*

De vakjury constateert allereerst dat er, waar het gaat om de genomineerden, sprake is van zestien laureaten en daarmee winnaars. Alle projecten hebben, ieder op hun eigen schaalniveau, een hoge standaard, bevatten originele dan wel kwalitatief hoogwaardige elementen als het gaat om de esthetiek, uitvoering, in materiaalgebruik, detaillering, als concept of qua impact. Stuk voor stuk zijn de genomineerden daarmee waardevolle toevoegingen aan de stad.

De vakjury heeft lang doorgefilosofeerd over de inhoud en breedte van het thema van de Architectuurprijs Amersfoort, het begrip cultureel-maatschappelijke betekenis. Heeft dat te maken met de functie, het programma of de plek waar het genomineerde project in de stad aanwezig is, of gaat het over de bredere vraag hoe genomineerde projecten een rol spelen in het levend(ig) maken en houden van de stad; over filosofie en kritiek; over energie en afval; over leven en werken en meer, maar ook over de esthetische en ruimtelijke kwaliteiten, omdat deze ook bijdragen aan de kwaliteit van de stad. Bijzondere waardering heeft de vakjury voor de laureaten die op een andere manier met de stad omgaan dan puur als 'stenen stapelen', nieuwbouw of make overs. Naar de mening van de vakjury vraagt de huidige tijd om bescheidener manieren van stedenbouw en architectuur, zoals modificatie, transformatie, kleinere opgaven, stadsacupunctuur, particulier initiatief, programmeren en cureren. Het doet de vakjury goed dat er bij de genomineerden een relatief aanzienlijk aantal transformaties en voorbeelden van kleine opgaven, acupunctuur en particulier initiatief vertegenwoordigd is die ook voorbeeldstellend kunnen zijn.

Het was voor de vakjury een lastig ding om in alle categorieën tot een gezamenlijke keuze te komen.

Naar de mening van de vakjury ligt de betekenis van een vakjury in de mogelijkheid om bij de bepaling van de drie favorieten in dit verband een boodschap mee te geven met een verder bereik dan de esthetiek en de directe culturele betekenis van het individuele project. In het bijzonder stelt de vakjury hierover het volgende. De gebouwde omgeving werkt op ons in en raakt aan de kwaliteit van leven, meer dan we ons vaak bewust zijn. Daarom is architectuur belangrijk voor de stad en voor de mensen die er in leven. De Amersfoortse Architectuurprijs 2014 vraagt daar aandacht voor door het thema van culturele en maatschappelijke betekenis van architectuur centraal te stellen. Een breed thema omdat de betekenis op meerdere manieren geduid kan worden.

Volgen we het thema nauwgezet dan ligt de keuze voor een openbaar gebouw voor de hand.

Beschouwen we het thema ruimer dan verbreedt de zoektocht naar maatschappelijke betekenis zich.

Het gaat deze vakjury in een zekere zin om de beoordeling van de projecten verder dan een esthetische toetsing;

- over onmogelijke plekken toch inzetten;
- over privaat initiatief publiek relevant maken;
- over herbruik anders zien dan een make-over;
- over het detail belangrijk laten zijn in zijn perceptie;
- over plezier weten scheppen in minder vertoon;
- over het feit dat architectuur geen kwestie is van uitdrukking;
- over het zich laten ontdekken;
- over waardering voor andere architectuur;
- over het niet zomaar expliciet willen zijn;
- over een zeer genuanceerd en veelvoudig verhaal in vergelijking met een vaak zeer expliciete - soms zelfs nog alleen maar dat - architectuurtaal die ons land rijk is.

Categorie A

Winnaar: t ZAND

Architect: OOK architecten

De vakjury heeft lof voor de manier waarop architectenbureau OOK is omgegaan met de opgave om op een gevoelige plek, zichtbaar in een historische wand, een eigentijdse toevoeging te doen die enerzijds verrassing oproept en tegelijkertijd de indruk wekt er altijd al te zijn geweest.

In maatvoering en materialisering is de inpassing in de historische binnenstad van uitzonderlijke kwaliteit. Door de materialisering ontstaat er een abstrahering van het volume en maakt het gebouw zich ondergeschikt aan de aanliggende bebouwing. De oversized gevelopening refereert in maat aan de dubbele deuren van de rechtsliggende bebouwing en de helling van het dakvlak aan de linksliggende bebouwing. Daarmee sluit het aan bij de ritmiek van de context.

Voor dit project was de stemverhouding binnen de vakjury unaniem.

Categorie B

Winnaar: ROHM AND HAAS

Architect: ZEEP architecten

De vakjury ziet in het door ZEEP architecten getransformeerde gebouwencomplex 'Rohm and Haas' een goede omgang met een historisch gebouw – een voormalige zeepfabriek - waarbij een deel van het gebouw in stand is gelaten, maar waarbij met kleine kwalitatief hoogwaardige toevoegingen en aanpassingen is gezorgd voor een hedendaags duurzaam leven. Aan de achterzijde is de aanpassing aan het bestaande complex ingrijpender met het toevoegen van een moderne 'doos', het omarmen door de nieuwbouw van de beeldbepalende schoorsteen, die aanvankelijk buiten het complex was komen te staan en daarmee weer volwaardig onderdeel is geworden van het complex. In de architectuuropvatting is het industriële verleden uitgangspunt geweest en eigentijds vertaald.

Rohm and Haas kan puur op zichzelf gezien worden: de aanpassing van het complex heeft impact gehad voor de het hele gebied en fungeert tot op heden als aanjager van andere ontwikkelingen. De vakjury spreekt zijn waardering uit voor het feit dat een ruimtelijk bedenker en uiteindelijk gebruiker van deze plek aan de basis staat van deze herontwikkeling. Het getuigt van visie om de potentie van deze plek te onderkennen en daar vervolgens met zorg mee aan de slag te gaan.

De transformatie is terughoudend gedaan en de inpassing van nieuwe elementen zorgvuldig, zowel wat betreft schaal als materialisering. Een schoolvoorbeeld voor transformatie van de brownfields.

Vakjurylid Johanna van der Werff onthield zich bij dit project om redenen van stemming. De overige leden van de vakjury waren unaniem.

Categorie C **Winnaar: ROYAL HASKONINGDHV**
Architect: Royal Haskoning DHV

De eigenaar, opdrachtgever en architect verdient lof voor het feit dat het huidige gebouw op subtiele wijze is getransformeerd. De fijn uitgewerkte, ge-engineerde nieuwe gevel geeft het gebouw nieuwe allure en optimaliseert de relatie tussen binnen en buiten. Wanneer men naar binnenloopt kan men zich afvragen waarom alleen de gevel is aangepakt. Tot het moment dat je je realiseert dat het gebouw reeds een diamant herbergde: het interieur. Het getuigt van intelligentie om alleen daar een ingreep te doen waar dat echt noodzakelijk is. Vooral het feit dat voor deze strategie is gekozen, verdient waardering. Het staat voor de actuele opgave waarin transformatie de voorkeur verdient boven sloop gevolgd door nieuwbouw. Het project van Haskoning vormt volgens de vakjury, door de integrale benadering van de opgave, door het zien en opnieuw inzetten van bestaande kwaliteiten en door gepaste aandacht voor het gebruik van de binnen -en buitenruimte, een actueel antwoord op de vragen de huidige tijd.

OVERZICHT EN BEOORDELING ALLE GENOMINEERDE PROJECTEN:

A01 t Zand, OOK architecten Prijswinnaar categorie A

A 02 VERBOUWING KERK DE BRON

Architect: Bureau MT

Naar de mening van de vakjury heeft architect Marco Tavenier de verbouwing van het oude kerkgebouw met eenvoudige middelen op een zeer krachtige manier ter hand genomen. Met de toevoeging van een licht-doorlatend dak en nieuwe gevels is het uiterlijk van het oorspronkelijk wat desolate gebouw open en transparant geworden. De vakjury omarmt de achterliggende gedachte dat een oud gebouw op een goede manier een tweede leven krijgt voor de gebruikers. In de uitvoering van de entreepartij ziet de vakjury een zekere ambiguïteit – de entree is naar de mening van de vakjury niet helder en eenduidig. Door de transformatie heeft het gebouw een nieuw karakter gekregen. Bijzondere vermelding verdient de mooi uitgewerkte daglichttoetreding dankzij de verspringende daklijnen.

A 03 DE KAS AMERSFOORT

Architect: Maurer United Architects

Er is bijzondere lof van de vakjury voor De Kas in Vathorst. Hergebruik van materialen, de eenvoud van het ruimtelijk concept, het met minimale middelen creëren van een buurtplek, ervaart de vakjury als zeer bijzonder. De directe omgeving is ingezet als moestuin die direct ten dienste staat aan de kas. De Kas gaat over meer dan architectuur. Het is niet alleen door het ontwerp, maar zeker ook door de uitbaatster dat er sprake is toevoeging van kwaliteit, niet alleen op wijkniveau maar ook wijk-overstijgend, waar gebruik en beleving op een hoger plan zijn komen te liggen. De kracht ligt daarmee mede in de programmering, een

compliment voor zowel de gemeente om hiervoor ruimte te geven, als voor de gebruiker die verder gaat dan een horeca-concept. Educatie en urban farming dragen bij aan de hoge kwaliteit van het project.

A.04 KANTOOR- EN BEDRIJFSUIMTE VAN DE BURGT & STROOIJ

Architect: Georges Popinceanu

Naar de mening van de vakjury heeft Georges Popinceanu naar grote perfectie gestreefd bij het ontwerp van dit kantoorgebouw. Tot in detail is een op modernistische leest geschoeid en geïnspireerd gebouw gerealiseerd dat het reguliere kantoorgebouw op een aangename manier overstijgt. Juist op een prominente plek, op een kruispunt van wegen is dit een aanwinst voor de stad Amersfoort. De vakjury waardeert ook dat de opdrachtgever aandacht heeft voor het belang van een goed kantoorgebouw, gelegen in een groene context. Alle waardering voor de zorg waarmee eigenaar en opdrachtgever dit gebouw hebben gerealiseerd. Een absolute meerwaarde voor de context.

A 05 SP HOOFDKANTOOR DE MOED

Architect: De Twee Snoeken

De vakjury onderschrijft volledig de wijze waarop het nieuwe hoofdkantoor van de SP in Amersfoort invulling geeft aan de maatschappelijke en culturele betekenis van architectuur. Het bestaande gebouw – een onaanzienlijk verouderd bankgebouw uit de jaren 70 – heeft een reshape ondergaan die maakt dat er sprake is van een aangename toevoeging is aan het stadsbeeld. De duurzaamheidsgedachte is tot alle schaalniveaus doorgezet – zowel in energiezuinige oplossingen, onderhoudsarme materialen en hergebruik van oud meubilair. Het resultaat is modernistisch, wellicht iets te steriel en weinig aaibaar.

***B 06 Rohm and Haas Zeep Architecten
Prijswinnaar categorie B***

B 07 EEMPLEIN

Architect: Buro Sant en Co

Naar de mening van de vakjury brengt het aflopende plein door zijn vorm, de rivier de Eem en de oude pakhuizen in directe relatie tot elkaar en smeedt ze tot een geheel. De zorgvuldige materialisatie en detaillering, alsmede de niveauverschillen maken het tot aantrekkelijke plek in de stad en dragen het gedachtengoed van stadshart op een goede manier uit.

B 08 VERBUFA

Architect: I'M architecten

De vakjury is aangenaam verrast door dit kantoorgebouw dat op alle niveaus kwaliteit toevoegt aan het bedrijventerrein in Vathorst. Architect en opdrachtgever hebben in gezamenlijkheid gekozen voor vormgeving en industriële materiaalkeuze die minimalistisch is en die op een beeldbepalende manier aansluit bij de activiteiten en uitstraling van het bedrijf als gebruiker.

B 09 PARKWEELEDE II

Architect: Roeleveld Sikkes

Architectenbureau Roeleveld Sikkes is er in geslaagd om met dit compacte blok een duurzame invulling van een stuk stad te geven, die garant staat voor hoogwaardig stedelijk leven en ook werken, door de toevoeging van praktijkwoningen. Een goed voorbeeld van de compacte-stad gedachte, met zorgvuldige compositie van ramen en zorgvuldige detaillering.

B 10**PRENATAL AMERSFOORT****Architect:** de Waal Architecten

Het gebouw van Prenatal is een eye catcher, vooral vanaf de snelweg vraagt het hybride complex om aandacht met de huisjes in combinatie met de kas. Als methode om ook geluidwallen praktisch in te zetten als te bebouwen grond, is het project naar de mening van de vakjury geslaagd te noemen. De entreepartij aan de achterzijde is minder sterk en lijkt een stijlbreuk ten opzichte van de rest van het complex. Door het gebruik van folie, waarschijnlijk als isolatielaag tegen zonneschijn, wordt afbreuk gedaan aan de oorspronkelijk beoogde transparantie van de kas.

B 11**RANDENBROEK ZUID****Architect:** Korth Tielens architecten

De kracht van project Randenbroek zuid ligt in de inpassing in de bestaande context. De transformatie heeft een grote impact op de wijk. Door stijlelementen uit de omgeving in een nieuwe vorm terug te laten komen in de architectuur, wordt die aansluiting naar de mening van de vakjury op een creatieve en kwalitatief hoogwaardige manier gevonden. De diversiteit in woningtypologieën is goed geslaagd.

C 12**EEMHUIS****Architect:** Neutelings Riedijk Architecten

De vakjury wil zeker niet voorbijgaan aan de prestatie die Neutelings Riedijk heeft neergezet: een publiek interieur dat werkt vanwege zijn vorm en detaillering. Het gebouw heeft een hoge graad van kwaliteit, in esthetiek, in ontwerp, in beleving, in detaillering als een soort groot stadsplein. De architectuur van het Eemhuis heeft onmetelijke intrinsieke kwaliteiten. Punt van kritiek volgens de vakjury is dat de entree/plint niet onderscheidend is. Het Eemhuis is van grote betekenis voor de stad

Amersfoort. Door de functies horizontaal te mengen, een verdienste van Neutelings Riedijk Architecten onderstreept het belang van het gezamenlijk huisvesten van meerdere stedelijk-culturele functies onder één dak. Het is een gebouw met een grote uitstraling naar het gebied en drager en aanjager van kwaliteit.

C 13 **HUIS VOLKER WESSELS**
Architect: De Zwarte Hond

De vakjury ziet grote kwaliteiten in het kantoorgebouw, in een bijna klassieke kathedraalvorm, dat de Zwarte Hond ontwierp ter huisvesting van het concernkantoor van Volker Wessels.

Er is gekozen, in materiaal, in detaillering, in verbijzonderingen en in interieur voor aanhoudend hoge kwaliteit. Het gebouw functioneert daarmee optimaal, gerelateerd aan de functie die het heeft: hoofvestiging voor 150 verspreid liggende kantoren.

De ligging aan de snelweg maakt dat het gebouw herkenbaar is en opvallend.

C 14 **MEANDER MEDISCH CENTRUM**
Architect: Atelier Pro

Licht lucht en ruimte en een sterke oriëntatie op het groen zijn de wezenskenmerken van het nieuwe Meander Medisch centrum. Naar de mening van de vakjury heeft architect atelier PRO dit zeer consequent weten door te voeren. Een immense prestatie en een boeiende opgave voor dit immens grote complex van 90.000 m², dat qua interieur her en der de uitstraling heeft van een theater en dat ondanks de enorme grootte zowel een plezierige, overzichtelijke atmosfeer als zeer functionele ambiance biedt. Landschapsarchitect Bruno Doedens, verantwoordelijk voor de groene ruimte, droeg er persoonlijk zorg voor dat de kap van bomen tot het minimum beperkt bleef.

C 15

**HOOFDKANTOOR FRIESLAND CAMPINA
AMERSFOORT**

Architect: OeverZaaijer

Een transformatie in de vorm van een make-over. Naar de mening van de vakjury is de architect ver gegaan in de transformatie – hoe lovenswaardig ook – van het gebouw en is feitelijk een nieuwbouwcomplex ontstaan van allure dat van een eventuele bestaande gevel weinig heeft overgelaten. Van hoge uitvoeringsskwaliteit, maar tegelijkertijd in sfeer afstandelijk en met geringe mate van human factor, waardoor bij de vakjury de vraag rijst naar de duurzaamheid van deze esthetiek.

C16 Duurzame renovatie Royal HaskoningDHV, Prijswinnaar categorie C

INITIATIEF EN ORGANISATIE

Initiatief en organisatie van de Architectuurprijs Amersfoort 2014 zijn in handen van FASadE, het Architectuurcentrum van Amersfoort, in samenwerking met de gemeente Amersfoort.
Over de uitslag kan niet gecommuniceerd worden.

COLOFON

Eindverantwoordelijke organisatie:

Johanna van der Werff, hoofd FASadE

www.fasade.nl | j.vanderwerff@fasade.nl

Tekst:

Johanna van der Werff, mmv Oscar Vos, Loes Oudenaarde,
Jan de Vylder

Speciale dank aan:

Gereon Bargeman, kien ontwerp; Astrid Koelemeijer

